

deliberasjon i sivilsamfunn og offentligheter som et vesentlig «tilleggsdemokrati», for å bruke uttrykket fra den siste norske Makt- og demokratiutredningen (Østerud et al., 2003, s. 298). Denne utredningen analyserte utfordringer for det norske folkestyret, og la til grunn en ide om flertallsdemokrati.

Det er også viktig å understreke at det for de fleste tilhengere av demokrati vil finnes grenser for hvilke beslutninger som er legitime, uansett hvordan beslutningene er fremkommet. For eksempel vil mange mene at et folkeflertall ikke legitimt kan beslutte å frata noen grupper stemmerett, ytrings-, diskusjons- og organisasjonsfrihet, eller oppheve maktfordelingsprinsippet. Dette er fordi slike beslutninger, selv om de på et tidspunkt støttes av et flertall, strider med prinsippet som begrunner demokratiet, enten det er aggregativt eller deliberativt, nemlig politisk likhet, eller, med Kant og Rousseau, alle borgeres rett til politisk frihet.

Begrunnelser for demokrati

De fleste ser nemlig for seg at demokratiet kan begrunnes i et demokratiprinsipp, og at dette prinsippet har såkalt iboende verdi, eller verdi i seg selv. Prinsippet kan formuleres på ulike måter, for eksempel som et prinsipp om folkesuverenitet og rett til kollektiv selvbestemmelse, eller som et prinsipp om lik rett til politisk frihet eller autonomi. Det gis også ofte status som et grunnleggende prinsipp alle bør kunne slutte seg til uavhengig av verdier, interesser og politiske preferanser. Folk kan ha forskjellige livssyn, være fattige eller rike, eller stemme til venstre eller til høyre, men likevel slutte seg til ideer om folkestyre og politisk likhet.

Men vi kan igjen trekke paralleller til ytringsfriheten: Som ytringsfrihet kan demokrati begrunnes ikke-instrumentelt, men også instrumentelt. Vi kan tenke at demokrati har verdi i seg selv, eller at demokratiet er viktig som et middel eller instrument for å nå andre viktige mål. Ett slikt mål kan være politisk stabilitet. Et argument for en demokratisk styringsform er at det bare er en slik styringsform borgerne vil ha tillit til og slutte opp om, og som derfor vil være stabil over tid. Et annet vanlig instrumentelt argument for demokrati er at denne styringsformen gir oss politiske beslutninger som er bedre. Politiske beslutninger dreier seg dels om å vurdere og avveie ulike mål, dels om å identifisere de beste midlene, for eksempel de mest effektive politiske tiltakene, for å nå dem. For eksempel vil en del hevde at demokratier over tid vil være bedre rustet enn ikke-demokratier til å definere rimelige mål for økonomisk omfordeling, avveie dette målet i forhold til andre mål, og utvikle og vedta praktisk politikk som bidrar til en rimeligere fordeling av goder som inntekt og eiendom borgerne imellom. Denne varianten av instrumentell begrunnelse for demokrati kalles gjerne *epistemisk* eller kunnskapsmessig (*episteme* er gresk og betyr kunnskap), fordi demokratiet her forsvares som den styringsformen som gir oss beslutninger mest i tråd med hva vi vet – eller den best tilgjengelige kunnskapen vi har – om hva som er rimelige, rettferdige og effektive beslutninger.

En variant av en slik begrunnelse er utviklet av den franske demokratiteoretikeren Helene Landemore (1976–), som formulerer tre argumenter for hvorfor det er slik at politiske beslutninger i demokratier har større sannsynlighet for å være av høy epistemisk kvalitet enn i ikke-demokratier (Landemore, 2012). Det første argumentet bygger på Condorcets juryteorem (et teorem